

Hogyan munkálkodik Isten?

Minden év elején egy hétvégét a gyülekezet presbitereivel, vezetőivel töltünk, amelynek során visszatekintünk az előző és előretekintünk a következő évre. Azt gondoljuk végig, hogy mit tett Isten közöttünk, általunk a múlt évben, és merre vezet az előttünk álló időben. A múlt évre történő visszatekintéssel összefüggésben kezdtem el gondolkodni a 127. zsoltáron. Ennek alapján szeretnék ma arról szólni, hogyan munkálkodik Isten. Hogyan gondoljuk el Isten munkáját mi? Hogyan cselekszik ő valójában? Hogyan léphetünk be Isten csodálatos munkálkodásának erőterébe?

A zsoltárt a felirat Salamonnak tulajdonítja: „Zarándokének. Salamoné.” Két dolgot fontos megemlítenünk Izrael e királyával kapcsolatban. Az egyik Salamon messze földön híres bölcsessége. Dávid király fiának, Salamonnak uralkodása kezdetén egy álomban megjelent az Úr (1Kir.3), és felajánlotta neki, hogy bármit kér, azt megadja neki. Salamon azt kérte, amire minden politikusnak, vezetőnek a leginkább szüksége van: engedelmes szívet, hogy úgy tudjon kormányozni, hogy különbséget tesz a jó és a rossz között. Innen ered Salamon közmondásszerű bölcsessége. A másik nagy esemény, ami életéhez kötődik, Isten házának, a jeruzsálemi templomnak a felépítése. Isten nemcsak bölcsességgel, hanem gazdagsággal, hatalmas birodalommal ajándékozta meg a királyt, aki mindezzel - élete nagyobb részében - az Urat szolgálta. Salamon hét éven keresztül, emberek tízezreinek mozgósításával, a legnemesebb anyagok felhasználásával, a legjobb mesteremberek munkába állításával megépítette a templomot, amit igazán alázatos és Istent dicsőítő imádsággal szenteltek fel. Ezután egy másik olyan házat is épített, amelynek csodájára járt a világ, a királyi palotát. Salamon épített még városokat (1Kir. 9.15-19), megszervezett és fenntartott egy óriási birodalmat, miközben a Vörös tenger partjáról induló hajói, amelyek több éves útjaikon Afrika partjaiig jutottak, ontották Jeruzsálembe az aranyat és az egyéb luxuscikkeket (1Kir. 9.26-28). Lássuk hát, mit tanít a bölcs Salamon, a nagy építő arról, hogyan munkálkodik Isten! Mi az az imádság, amely a Jeruzsálembe ünnepre felmenő zsoltárt éneklő zarándokok ajkán volt akkor, amikor meglátták Jeruzsálem szent városát, falakkal körülvéve, valamint a lenyűgöző templomot, ahol az Úrral való találkozásra készültek?

I. Hogyan gondoljuk el mi Isten munkálkodását?

A városépítés, a város őrzése, a központi, szimbolikus épület megépítése a kezdetektől fogva része az emberi civilizációnak. Az ember gyönyörködik abban, hogy várost és templomot épít, majd pedig minden erejével fenntartja, megőrzi azt. Hihetetlenül fontos mindannyiunk számára, hogy legyen munkánknak kézzelfogható eredménye, maradandó gyümölcse. Az életünk arról szól, hogy folyamatosan építünk és fenntartunk. Építünk, egyre többet, egyre nagyobb, egyre összetettebbet, és megpróbáljuk fenntartani, megőrizni amit felépítettünk, a várost, a civilizációt. Éjjel-nappal, a nap 24 órájában folyik az építés, és a megőrzés. Salamon idejében örök őrizték a városfalakat, a mi korunkban informatikusok és egyéb szakemberek

dolgoznak állandóan azért, hogy megőrizzék a várost, azaz hogy az alapvető szükségünket ellátó rendszerek ne omoljanak össze. Közben tudjuk, hogy milyen sebezhetőek vagyunk, hiszen egy totális áramkimaradás következtében sem fűtés, sem élelem, sem ivóvíz nem lenne a városban. Mégis, belénk íratott, hogy minél nagyobb házakat és városokat építsünk, hogy azután azokat őrizzük és megtartsuk. Természetesen ez nemcsak városi-közösségi szinten igaz, hanem mindannyiunk személyes életére nézve is. Ha nem is templomot, vagy házat, de a legtöbben valamit építünk, szervezünk, létrehozunk, hogy azután azt fenntartsuk.

A Bibliában az első városépítő Káin volt, aki – miután megölte testvérét, Ábelt, és Isten elűzte őt otthonából, és így bujdosóvá lett – később letelepedett. Káin a saját fia nevének halhatatlanságot állítva Énóknak nevezte el az első várost (1Móz. 4.16-18). A város az a hely, ahol az ember menedéket keres Istentől való elszakíttóságában, ahol függetlenné válik a természet erőinek való kiszolgáltatottságból, és ahol az örökkévalóságot keresi. Egy másik híres város építésének körülményeiben ugyanezzel találkozunk. Az emberek egy csoportja várost és tornyot épített Sineár földjén (1Móz. 11), hogy „nevet szerezzenek maguknak”, hogy „szét ne széledjenek a föld színén” – hiszen együtt, egységben, saját nevükben bízva vélnek megmaradni. Az Úr összezavarta nyelvüket, szétszórta őket, nem engedte azt az egységet, amely nevének kizárásával jönne létre. Babel a mai napig ennek a hiábavaló építkezésnek a szimbóluma.

Természetesen a városépítésnek ez csak az egyik oldala. Érezzük ezt abban, amikor az általunk létrehozott nagyvárosi terek lelketlenek, elidegenítőek, gyakran nyomasztóak, sőt, akár bűnözést gerjesztők. Van azonban a város- és házépítésnek egy másik aspektusa is, amikor mindaz, amit az ember létrehoz, gyönyörködtet. Más alkalommal felüdít, megpihentet, inspirál, vagy éppen Isten magasztalására indít. A kettő közötti különbséget fogalmazza meg így Salamon, az istenfélő városépítő: *„Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők. Ha az Úr nem őrzi a várost, hiába vigyáznak rá az örök.”* Nem feltétlenül hiábavaló, üres, tartalmatlan, értelmetlen az építés és az őrzés, mindennapi tevékenységeink, amelyekkel látható eredményt és maradandóságot vágyunk elérni. A feltétel, hogy az Úr épít-e, Isten őriz-e.

Honnan tudhatjuk, benne van-e Isten a tevékenységeinkben? Hogyan gondoljuk el mi Isten munkálkodását még akkor is, ha elismerjük, nélküle minden hiábavaló? A modern ember a világot úgy látja és éli meg, mint aminek középpontjában ő és az ő cselekedetei állnak. Az számít, amit mi építünk, az marad fenn, amit mi fenntartunk. Az valósul meg, amit mi megszervezünk, az lesz maradandó, amit mi hozunk létre. Ha pedig keresztények vagyunk, sokszor úgy teszünk, mintha ehhez – amit mi cselekszünk – nekünk „le kellene hívni” Istent. Mi eltervezzük, véghezvisszük, felépítjük, őt pedig folyamatos könyörgéseinkkel meghívjuk terveinkbe és tetteinkbe. Ha eredménnyel járunk, úgy véljük, benne volt az Úr, ha nem, mással próbálkozunk. De a világ középpontjában – akár kereszténynek mondjuk magunkat, akár nem - nem mi állunk. Éppen ezért ezt a részt így fejezi be a zsoltár: *„Hiába keltek korán, és feküsztek későn: fáradsággal szerzett kenyeret esztek.”* Mindenki, aki ezt a zsoltárt imádkozta az évezredek során, hallotta magában Isten szavát, amit a bűneset után mondott a férfinak: *„Mivel hallgattál a feleséged szavára, és ettél arról a fáról, amelyről azt parancsoltam, hogy ne egyél, átkozott legyen a föld miattad, fáradsággal élj belőle*

egész életemben!” (1Móz. 3.17) Isten nélkül nem pusztán hiábavaló, hanem fáradságos, más szóval nyomorúságos, vesződéses az építés. A „fáradság” héber szó magában hordozza a fizikai és lelki-érzelmi fájdalmat, szomorúságot. Így foglalhatjuk ezt össze: „Milyen fájdalmas és elviselhetetlen, hogy hiába vesződök mindazzal, amit tennem, kell, mert vagy nem jutok egyről a kettőre, vagy pedig nem látom semmi értelmét az egésznek. Reggeltől estig robotolok, de nem jó íz, hanem keserűség jár a nyomában. Egész nap csak hajtom a nagy álmokat, talán meg is valósulnak, de az élet alapvetően üres.” Amennyiben ez a meghatározó életérzésünk, jobb elismerni, hogy Istent ehhez nem tudjuk „lerángatni”, és megpróbálni meglátni azt, hogy valójában hogyan munkálkodik az Úr.

II. Hogyan munkálkodik Isten?

Hogyan ismerhetjük fel Isten jelenlétét és munkálkodását, ha belefáradtunk a hiábavaló és fájdalmas vesződésbe, ha megláttuk, hogy hiába akarjuk, erőltetjük, nem megy? A zsoltár két gondolatot ad elénk, amelyek segítenek rácsodálkozni arra, ahogyan Isten munkálkodik.

„*De akit az Úr szeret, annak álmában is ad eleget.*” – vallja meg Salamon, a templom-, város- és birodalomépítő. Nyilvánvalóan nem azt kívánja mondani, hogy nem kell dolgozni, hogy egyáltalán nem érdemes tervezni és építeni, elég csak aludni. Ugyanakkor segít felismerni és megélni azt, hogy a világegyetemnek még ma is az Úr az elsődleges építője és őrzője, nem pedig mi.

Amikor Salamon szájából halljuk, hogy az Úr álmában is ad annak, akit szeret, nem lehet nem gondolnunk arra, ahogyan uralkodása kezdetén, majd egy későbbi alkalommal is (a templom felszentelése után - 1Kir. 9.2) megjelent Isten álmában, és egész életét meghatározó kijelentéseket, intéseket, ígéreteket adott neki. Meg vagyok győződve arról, hogy az Úr ezen szavai sokkal inkább meghatározták Salamon eredményeit, munkája gyümölcsét, mint azt sokan gondolnák. Salamon egészen bizonyosan tudta, hiszen Isten kijelentette már apjának, Dávidnak (1Kir. 8.24), hogy ő lesz az, aki felépíti a templomot, valamint hogy Isten az, aki gazdagsággal és hatalmas birodalommal ajándékozza meg. Úgy épített, hogy az Úr is épített, és ő tudta, hogy Isten munkájában áll. Igen, Isten alkalmanként többet ad nekünk magából álomban, mint mindennapi erőfeszítéseinkben. Van, hogy álmunkban kell, hogy szóljon, megintsen, figyelmeztessen vagy éppen vigasztaljon, szeretetét öntse szívünkbe, mert amikor magunknál vagyunk, megközelíthetetlenek vagyunk. Annyira el vagyunk foglalva hiábavalóságaink kergetésével, hogy nem halljuk meg őt. Többeknek vannak olyan álmai, amelyeken keresztül Isten egy fontos igazságot jelent ki a szívükbe. Ilyenkor az ember azzal a bizonyossággal ébred, hogy Isten valamit a szívére helyezett. Ezeket az álmokat felismerjük, az Ige mérlegén megmérjük. Mindez nem azt jelenti, hogy álmaink nagyobb része „Isten-üzenet” lenne!

Van azonban egy általánosabb értelmezése is annak, ahogyan Isten álmunkban is megelégit. Azzal a képpel tudom ezt megvilágítani, amikor egy szülő lefekteti a gyermekét, elaltatja, majd miközben szeretett gyermek békében alszik, érte dolgozik. Előkészíti azt, amire másnap szüksége lesz; gondoskodó szeretettel szervezi meg, hogy semmiben se lásson hiányt, amikor felébred; sőt, ha kell telefonon elrendezi óvoda-

vagy iskolatársa szüleivel az aznapi konfliktust, vagy éppen helyrehozza a hibáit. Amíg a gyermek alszik, valaki, aki szereti, munkálkodik, és minden érte történik. Hogyne kapnánk mi az Úrtól álmunkban is eleget, hiszen a világ teremtője nem alszik, sőt, miközben mi alszunk, gondviselő szeretetével nekünk készíti el mindazt, amire szükségünk van ahhoz, hogy szerető gyermekeiként éljünk!

A zsoltár rámutat Isten egy másik munkájára is: „*Bizony, az Úr ajándéka a gyermek, az anyaméh gyümölcse jutalom.*” Hol és hogyan munkálkodik Isten? Ott, ahol megfogam egy gyermek, ahogyan megformálódik az anyaméhben, ahogyan megszületik, fejlődik és növekszik. Ott, ahol az ember semmit sem (jó, nem sokat) tehet, csak annyit, hogy rácsodálkozik a csodára: élet fakad, új élet születik, a szemei előtt, sőt benne bontakozik, mégsem ő teszi. Az álmunkban, amit nem mi idézünk elő; miközben alszunk a körülmények irányításában vagy éppen saját szívünk megváltoztatásában, amit nem mi kontrollálunk; a gyermek születésében, akit nem mi teremtünk; az elrejtettben, a mindennaposban, a kicsiben végzi hatalmas csodáit.

Amint visszatekintettem gyülekezetünk elmúlt évre, számba vehettem nagy döntéseinket, megszervezett nagyszabású programjainkat, problémákat és azok megoldását vagy hordozását – és hálás szívvel tettem mindezt, mert hiszem, hogy az Úr építi házuk (gyülekezetünk), és ő őrzi városunk. De amikor megkérdeztem, mi volt a legnagyobb csoda, nem azt láttam, amit mi terveztünk, szerveztünk, létrehoztunk, tanítottunk. Hanem két esemény jött elém, és azt kellett látnom, hogy Isten ott végzi a legnagyobb csodát, ahol mi a legkevesebbet, sőt, semmit sem te(he)ttünk. Az egyik ilyen pillanat az volt, amikor egy házcsoportban egy résztvevő elmondta azt, hogy kimozdultak a holtpontról, és elindultak egymás felé szeretetben feleségével. Akkor, amikor számosan küzdenek, várják az oldódást, a melegedést, sokszor csak elvárásokat fogalmaznak meg házastársuk felé, amikor többek élete az önzésünk miatt elakadt, azt hallani, hogy valahol gyógyulás történik – Isten vigasztaló és megerősítő munkája volt számomra. A másik történetben a presbitériummal együtt imádkoztunk egy testvérünkért, hogy néhány napos magzata maradjon meg – és olyan fájdalmas volt megtudni, hogy nem így történt. Az illető viszont ma boldog kismama, aki reménységgel tekint előre az Úr ajándékára, az anyaméh gyümölcseire.

Hova vezet minket a Szentlélek 2010-ben? Arra, hogy lássuk őt. Hogy ne magunkra, hanem őrá figyeljünk, hogy ne mi, hanem Ő legyen a középpontban. „*Akit az Úr szeret, annak álmában is ad eleget.*” Károli így mondja: „*Szerelmesének álmában ad eleget.*” Szerelmesének – ez a kifejezés közelebb áll az eredetihez. Ki az Úr szerelmese? Akit különösen kedvel, és aki ezt viszonzza. Akiben gyönyörködik az Úr, és aki gyönyörködik Isten munkájában. Akinek szívét jobban vonzza az Úr csodálatos munkája mindabban, ahol nem ő van a középpontban, mint azok a nagy ügyek, amelyekben önmagát valósítja meg. Egy másik képpel élve arra szeretnénk a gyülekezetben figyelni, hogy olyanok legyünk, mint a folyóvíz mellé ültetett fa, amely megtermi a maga gyümölcseit. Eresszük mélyre a gyökereinket, legyünk egyszerűek, együgyűek, egyszerűsödjünk vissza az Úrhoz és az ő szeretetéhez. És akkor nem hiába cselekszünk, építünk, szervezünk, dolgozunk, hiszen Isten jelenlétében járunk. De hogyan juthatunk ide? Ha valaki szívében most feltámad a vágy, hogy ő szeretné, hogy Isten legyen a középpontban, hogy ne a hiábavaló vesződség, hanem Isten csodái

meglátása töltse be életét, hogyan léphet tovább? Hogyan leszünk Isten szerelmesei, hol ér el bennünket szerelme, hogy a mi szívünkben válaszszeretet gyúljon?

III. Hogyan léphetünk be Isten csodálatos munkálkodásának erőterébe?

Amikor őszinték vagyunk, könnyen belátjuk, hogy építő és fenntartó erőfeszítéseink hiábavalóság alá vettettek. Az ember minden újbóli nekiveselkedése ellenére érzi, hogy ebből a hiábavalóságból, fáradságból és fájdalomtól csak egy nagyobb erő szabadíthatja meg. Valami hatalmasabb erőre van szükség ahhoz, hogy kezünk munkája maradandó legyen, és megváltást nyerjünk a hiábavaló küszködéstől. Az az érzésem, hogy ezt az egyetemes sejtést fogalmazza meg a Kőműves Kelemen c. népballada:

*Tizenkét kőműves összetanakodék,
Magos Déva várát hogy felépítenék,
Hogy felépítenék fél véka ezüstér,
Fél véka ezüstér, fél véka aranyér.
Déva városához meg is megjelöntek,
Magos Déva várhoz hozzá is kezdöttek,
Amit raktak délig, leomlott estére,
Amit raktak estig, leomlott röggelre.*

A hiábavalóságra nem találnak más választ, mint hogy annak feleségét, aki először érkezik hozzájuk, feláldozzák. A ballada így folytatódik:

*Jó napot, jó napot tizenkét kőműves!
Neked is jó napot, Kelemen kőműves! -
Köszöne az asszony, az ura válaszolt:
- Édös feleségem, neked is jó napot!
Hát ide mér jöttél a veszedelmedre,
Szép gyöngén megfogunk, bédobunk a tűzbe.
Tizenkét kőműves azt a törvényt tette:
Kinek felesége hamarébb jó ide,
Fogjuk meg szép gyöngén, dobjuk bé a tűzbe,
Annak gyöngé hamvát keverjük a mészbe,
Avval állítsuk meg magos Déva várát,
Csak így nyerhetjük el annak drága árát. -*

A történet végén, bár a vár megáll, Kőműves Kelemen mindent elveszít:

*Elindula sírva az ő kicsi fia,
Elindula sírva magos Déva várán:
- Anyám! Édösanyám! szólj bár egyet hozzám!
- Nem szólhatok fiam! mert a kőfal szorít,
Erős kövek közé vagyok bérakva itt. -
Szíve meghasada s a föld is alatta,
S az ő kicsi fia oda beléhulla.*

Amikor Jézus kiűzte a kereskedőket a templomból, a tanítványok a következő zsolotárészlettel értelmezik Jézus tettét: „A te házad iránt érzett féltő szeretet emészt engem.” Majd amikor a zsidó vezetők számon kérik, és jelet követelnek tőle, amivel

bizonyítja, hogy ő valóban Isten küldötte, akinek van felhatalmazása ezt tenni, Jézus így válaszol: „*Romboljátok le ezt a templomot, és három nap alatt felépítem.*” Jézus az Atya szerelmese, akiben az Atya gyönyörködik, és aki az Atya háza, jelenléte és dicsősége iránt olyan szeretettel lobog, hogy az megemésztí őt. Ő maga megy és ajánlja fel magát áldozatként az Atyának. Lerombolják templomát, azaz elpusztítják. Keresztre feszítik, megtörik gyöngé testét, hogy azután sírba tegyék. Bemutatja az áldozatot, hogy ő legyen az a nagyobb erő, amely megszabadít a hiábavalóságtól és az énközpontúságból. Ahogy az asszony gyenge teste tartja meg a várat, úgy a gyengévé, megalázottá lett, megfeszített Isten tartja meg a világot. És, nézzétek, szerelmesének álmában ad az Úr eleget! Mert nem hagyja a halál örök álmában, hanem a harmadik napon felébreszti őt. Kihozza az életre, megdicsőíti, majd jobbra emeli, hogy betöltse a világmindenséget. Hogy Jézus testének temploma az a hely legyen, ahol ma találkozol az Úrral. Hogy Jézus maga az a hely legyen, ahol meglátod, hogyan munkálkodik Isten és ahol megtanulsz csodái felett gyönyörködni. Hogy Jézus megtört teste az a hely legyen, ahol megszabadulsz a hiábavalóság, üresség, énközpontúság átkos örökségétől. Hogy Jézus Krisztusban felismerd, ki a te igazi szerelmed. ÁMEN!